

Norrköping 2010-04-17

Regionalpolitiskt program

Antaget av distriktskongressen 2010-04-17

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning.....	2
Sammanfattning.....	3
Det ekonomiska läget och den ekonomiska politiken	5
Jobben först.....	6
Näringsliv och företagande	7
Ungdomsarbetslöshet	8
Den sociala ekonomin och kooperativt företagande	9
Jämställdhet på arbetsmarknaden.....	9
Bostadspolitik.....	10
Utbildning, arbetsmarknadspolitik och kompetensförsörjning	10
Yrkesutbildning och kompetensförsörjningsfrågor.....	11
Linköpings universitet – hela regionens universitet	13
Det livslånga lärandet.....	13
Folkbildningens roll	14
Kollektivtrafik, transporter och infrastruktur.....	15
Folkhälsa	17
Hälso- och sjukvården – en kunskapssektor att ta tillvara	19
Kultur, idrott och de kulturella näringarna	20
Kulturella näringar.....	21
Idrott	22
Andra viktiga näringar.....	23
Besöksnäringen	23
Jord- och skogsbruk.....	24
Tjänstesektorn.....	24
Försvarsrelaterad industri.....	25
Miljö och klimat.....	25
Integration	27

Sammanfattning

Östergötland ska vara Sveriges mest attraktiva län att leva och arbeta i. Här finns boendemiljöer av vitt skilda slag – från Norrköpings och Linköpings tätbebyggelse och storstadsliv till landsbygdens och skärgårdens enskildhet och frihet, och allt däremellan. Den fjärde storstadsregionen innehåller olika miljöer och har stora möjligheter.

Vi socialdemokrater vill att du som östgöte ska vara fri att välja var i länet du vill bo, och ändå kunna ta del av arbetsmarknad, utbildningsutbud, kultur- fritids- och idrottsupplevelser med mera från hela länet. Kommungränser får inte vara ett hinder, och genom en väl utbyggd kollektivtrafik blir det också praktiskt möjligt att ta sig mellan kommunerna. Tågförbindelser såväl norrut mot Stockholm som söderut mot Småland och vidare till kontinenten förbinder Östergötland med omvärlden och öppnar nya arbetsmarknadsregioner för östgötarna.

Alla östgötar ska också ha möjlighet att gå till ett arbete. För oss socialdemokrater kommer jobben först! Det förutsätter ett starkt näringsliv, och att vi får fler och större företag. Vi vill stimulera nyföretagande och underlätta för företag att växa.

Arbetslöshet drabbar ungdomar extra hårt, och är därför extra viktig att motverka för unga. Genom praktikplatser, sommarjobb och bra utbildningar ger vi unga en entrébiljett till arbetsmarknaden.

Alla regionala frågor ska präglas av ett jämställdhetsperspektiv. Vare sig det handlar om kollektivtrafik, arbetsmarknadspolitik, utbildning eller något annat ska vi sträva efter att ge både män och kvinnor rättvisa och jämlika möjligheter.

Östergötland ska vara en lärande region, med möjlighet att lära och lära om under hela livet. Genom ett väl utbyggt samarbete mellan kommuner, regionala aktörer och universitetet ger vi alla östgötar möjlighet att utbilda sig. Yrkesutbildningar på gymnasiet och i yrkeshögskolan, kommunal vuxenutbildning och universitetsutbildningar är alla viktiga delar i en socialdemokratisk utbildningspolitik för både jobb och bildning. För att en utbildning ska leda till jobb är det viktigt att den utformas i samverkan med företag och fackliga organisationer inom den bransch man utbildar sig till. Folkbildningen har också en viktig roll.

Östergötland ska också vara ett län där alla har möjlighet att vara friska och uppleva hälsa. Detta kräver ett aktivt folkhälsoarbete, för hälsa skapas inte främst i sjukvården. Alla offentliga aktörer som kommuner, landsting och statliga myndigheter måste hjälpas åt för att bekämpa orsakerna till ohälsa, vare sig det handlar om arbetslöshet, sociala klyftor, dåliga levnadsvanor eller något annat. Det förebyggande arbetet behöver bli bättre. Vi ser också positivt på att marknaden för hälsorelaterade tjänster och produkter växer, och vill stödja detta.

Hälso- och sjukvårdens uppgift är att bidra till en god och jämlika hälsa hos befolkningen. Sjukvården i länet, med både Hälsouniversitet och Universitetssjukhus i centrum, kan leverera vård av världsklass men behöver samtidigt bli bättre på flera områden. Detta kräver dock även mer resurser. Vi skriver mer om detta i vårt Hälso- och sjukvårdspolitiska program.

En bra hälso- och sjukvård förutsätter dock högteknologiska produkter, läkemedel och hjälpmedel som föds ur den avancerade forskning som finns vid ett universitetssjukhus, men oftast utvecklas färdigt av en entreprenör. Vi vill ytterligare stödja och förbättra förutsättningarna för företagande och entreprenörskap i anslutning till vården.

Vårt län är och ska vara ett kulturlän av hög klass. För oss socialdemokrater är möjligheten att kunna ta del av och utöva kultur en självklar rättighet för alla. I Östergötland ska vi ha både våra högklassiga kulturinstitutioner och ett rikt fritt och ideellt kulturliv i föreningsform, med folkbildningen som en viktig stöttepelare. Vi ser att det fria kulturlivet behöver utvecklas och tillföras mer resurser.

Kulturen bidrar också till tillväxten. Dels genom att locka turister och besökare till länet, men också genom företagandet inom de kulturella och kreativa näringarna. Detta vill vi utveckla och stödja. Även idrotten är en viktig del av länets förenings- och kulturliv. Vi behöver både spets- och breddidrott i Östergötland, och de två förutsätter varandra.

Östergötland har, och behöver ha, ett varierat och starkt näringsliv. Tillverkningsindustrin är stark sedan länge och ska fortsätta att utvecklas och värnas, men även andra näringar behöver bidra till tillväxt och arbetstillfällen. Ett exempel är att Östergötland har goda förutsättningar för att utvecklas som transport- och logistikcentrum.

Besöksnäringen är ett annat viktigt område. I länet finns både storstad, landsbygd och skärgård. Här finns kultur- och naturupplevelser som kan locka många besökare och turister. Förutsättningarna är goda för att utveckla besöksnäringarna för att skapa fler företag och arbetstillfällen.

Andra områden som är viktiga för länet är jord- och skogsbruket, tjänstesektorn och den försvarsrelaterade högteknologiska industri som finns här.

Vi vill att Östergötland ska vara ett föregångslän i att möta klimat- och miljöhoten. Genom en miljöteknisk industri i framkant bidrar vi till att lösa stora samhälls- och världsproblem samtidigt som vi skapar arbetstillfällen och tillväxt i vår region. Vi ser också att kollektivtrafiken har en viktig roll i att minska utsläppen, och att offentlig verksamhet måste vara en föregångare i att bli miljövänlig och klimatsmart.

Många östgötar har sin bakgrund i ett annat land. Det är en enorm tillgång för vårt län. Vi socialdemokrater tror på mångfald, att olikheter kan mötas, utvecklas och berika varandra. Samtidigt ser vi en stor orättvisa och ett slöseri att många välutbildade människor med invandrarbakgrund idag går arbetslösa eller har ett arbete långt under deras kompetensnivå. Vi måste med aktiva åtgärder bryta denna utveckling. Nyckeln till en lyckad integrationspolitik är att få alla människor i arbete, och därigenom både få möjlighet till egenförsörjning och få en plats för naturliga möten mellan människor med olika bakgrund. Även föreningslivet kan spela en viktig roll.

Vi tror att förutsättningarna för att bedriva såväl en bra och högkvalitativ hälso- och sjukvård som en stark tillväxt- och utvecklingspolitik förstärks genom att vi tillsammans med andra län bildar en större regionkommun.

Detta är ett försök att kort sammanfatta vad vi vill göra med Östergötland om vi får förtroendet att leda landstinget och regionförbundet under kommande mandatperiod.

Det ekonomiska läget och den ekonomiska politiken

Sverige drabbas hårt av den internationella finanskrisen, men den borgerliga regeringen misslyckas också med att hantera den. Genom ett sent, svagt och för sparsamt agerande har regeringens passivitet gjort att finanskrisen också blivit en jobbkris. Arbetslösheten ökar snabbare och mer i Sverige jämfört med andra europeiska länder. Detta misslyckande sätter ramarna för de kommande årens samhällsekonomiska utveckling och politik.

Vi socialdemokrater menar att den ekonomiska politikens övergripande mål ska vara full sysselsättning, hög tillväxt och rättvis fördelning av resurser. Det krävs en ansvarsfull ekonomisk politik med investeringar i jobb och utbildning för att den svenska modellen, som har byggt välfärd och utveckling, ska kunna repareras. Genom att sätta jobben först kan vi få fart på tillväxten och öka resurserna till välfärden. Sverige ska ha sunda offentliga finanser. Det är en förutsättning för uthållig tillväxt och en stabil välfärd. Genom överskott i goda tider förhindras nedskärningar i sämre tider, då välfärden behövs som mest. I ekonomiskt tuffa tider är det särskilt viktigt att värna viktiga välfärdstjänster som skola, vård och omsorg. Dessutom finns på flera områden, inte minst inom sjukvården, ett långsiktigt ökande behov av resurser. Vi menar därför att det behövs ett långsiktigt ekonomiskt tillskott till kommuner och landsting.

Vi socialdemokrater ser inget självändamål med höga skatter. Däremot är skatterna det sätt vi har att gemensamt betala för gemensamma angelägenheter, som vår

välfärd. När behoven av resurser ökar i välfärden måste vi välja – antingen gör vi mindre, gör saker effektivare, eller så betalar vi mer. Samtidigt vill vi slå fast att det är viktigt att hushålla med de resurser vi har, och utveckla både kvalitet och effektivitet i välfärden. Vi ser ett par stora områden inom hälso- och sjukvården där vården inte klarar av att tillgodose de behov som finns. Vi vill höja ambitionsnivån, och det kräver resurser. Vi ser inte att så mycket går att spara i en redan hårt ansträngd hälso- och sjukvård, och föreslår därför en höjning av landstingsskatten. Mer om detta skriver vi i vårt hälso- och sjukvårdspolitiska program.

Samhällets olika nivåer – den nationella, den regionala och den lokala – måste samverka för att klara våra gemensamma åtaganden. Under den borgerliga regeringens tid kan vi se att klyftorna vuxit mellan människor, såväl som mellan kommuner och regioner i landet. För oss socialdemokrater är det viktigt att solidariteten mellan Sveriges olika delar finns kvar och utvecklas. Det förutsätter att alla delar av landet har en likvärdig samhällsservice.

Vi ser att förutsättningarna för en stark ekonomisk politik, liksom för att utveckla hälso- och sjukvården, skulle förbättras om vi blir en del av en större regionkommun. Vi socialdemokrater arbetar aktivt för en större regionbildning, i syfte att värna jobben och välfärden.

Vi vill ha medborgarna delaktiga i att utveckla och ställa krav på välfärden. Vi slår också vakt om att välfärden finansieras solidariskt och gemensamt via skattsedeln. Formerna för hur verksamheter ska bedrivas måste däremot få variera. Både kooperativa och privata alternativ kan vara bra komplement till den offentligt drivna verksamheten. Det förutsätter att samhället ställer samma höga krav på kvalitet, tillgänglighet och uppföljning oavsett utförare.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Föra en kraftig och ansvarsfull ekonomisk politik.**
- **Att Östergötland ska bli en del i en större regionkommun.**

Jobben först

Alla östgötar ska efter förmåga och möjlighet kunna bidra till såväl sin egen försörjning som till samhällets utveckling och vårt gemensamma bästa. Därför vill vi att så många östgötar som möjligt ska ha ett jobb. Detta förutsätter stora satsningar på utbildning, ett starkt näringsliv i regionen och en aktiv politik för arbete även på andra områden.

Näringsliv och företagande

En stark region kräver ett starkt näringsliv. För oss socialdemokrater är företagande och företag en av de viktigaste ingredienserna i ett starkt och välutvecklat Östergötland. Samverkan och samtal med näringsliv och fackliga organisationer är en förutsättning för att vi ska få företag att starta, etableras, utvecklas och stanna kvar i vår region.

Vi vill också att småföretagande och entreprenörskap ska stimuleras med hjälp av regelförenklningar, och förbättringar av trygghetssystem för företagare/entreprenörer. Vi behöver fler företag i Sverige och Östergötland. Den tid då en ort kunde förlita sig på en enda stor tillverkningsindustri är förbi. Arbetslivet ser oftast annorlunda ut idag. Vi ser fler och mindre företag konkurrera med varandra främst inom tjänstesektorn. Men företagen behöver bli fler och attityden till företagande behöver förändras. I diskussioner kring företag och egenföretagande lyfts ofta problem i stället för möjligheter fram. Detta lockar knappast till att nya företag startas, speciellt inte av den som känner sig osäker på vad det innebär.

Politikens möjligheter att förenkla och förbättra för företagen är stora. Dialog och snabbhet i planprocesser vid utbyggnad och etablering, samt tillgång till välutbildad och kompetent arbetskraft är några exempel. Politiken måste ibland vara flexibel och den många gånger långsamma politiska processen i olika frågor måste på ett bättre sätt anpassas för att möta en snabb och föränderlig företags- och näringslivssfär.

Vi socialdemokrater anser att attityden till och möjligheten att starta egna företag måste förbättras. Informationen måste öka och samhällets regler för bidrag till nyföretagande måste ses över. Nyföretagande och entreprenörskap ska gradvis föras in och ingå i all utbildning, från den andra halvan av grundskolan och uppåt.

Ett problem som ofta framhålls av företagare är tillgången på riskvilligt kapital för investeringar, både i nya och i befintliga företag. Det måste bli lättare för företag och företagare att få tillgång till riskkapital. En lösning som just nu arbetas fram, efter initiativ från Socialdemokraterna, är en regional fond i samarbete med ALMI. Även andra lösningar måste prövas.

Högteknologiska och forskningsrelaterade industrier är viktiga för Östergötland idag, och har stor utvecklingspotential. Vi ser positivt på och vill att samhället ska stödja forskningsrelaterade teknikparker och kluster för att underlätta för växande kunskapsintensiva företag. Exempel på sådana satsningar är Mjärdevi Science Park och Norrköpings Science Park.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Bekämpa jobbkrisen genom att sätta jobben först**
- **Att entreprenörskap och nyföretagande ska erbjudas i alla utbildningar**

- **Förbättra tillgången till riskkapital för företag**
- **Stärka tillväxten inom den högteknologiska industrin**

Ungdomsarbetslöshet

Arbetslösheten drabbar ungdomar hårt. Ungdomar som grupp är extra utsatta, eftersom man oftast av naturliga skäl inte har så mycket erfarenhet att konkurrera med när jobben blir färre. Dessutom drabbas varje enskild ungdom hårdare, när avsaknaden av jobb innebär att man inte kan ta steget in i vuxenvärlden med egen försörjning, egen bostad och göra sig mer självständig från föräldrar och familj. En sådan försenad etablering drabbar även samhället.

Utan att tidigare ha haft ett arbete, får man ofta inget arbete. Det är en paradox som drabbar många unga och som måste lösas. I avsaknad av arbeten som är lättare att kvalificera sig för måste såväl samhället som näringslivet kunna erbjuda praktikplatser och andra sätt att utan en anställning få erfarenhet av arbetslivet och ett visst yrke. På så sätt kan den enskilda ungdomen bättra på sin kompetens och konkurrenskraft för att senare få ett eget, varaktigt arbete.

Vi vill att det prövas olika lösningar för att förebygga det kompetensglapp som riskerar att uppstå när pensionsavgångarna ökar. Det kan till exempel gälla att uppmuntra ”pröva-på-anställningar” eller mentorskap.

En första erfarenhet av arbetslivet är ofta sommarjobb under studieåren. Långt ifrån alla får dock denna möjlighet. Såväl det offentliga, i form av kommuner, landsting och statliga myndigheter, som det privata näringslivet måste förbättra tillgången till sommarjobb. Sommarjobben får inte enbart ses som ett sätt att rekrytera sommarvikarier eller säsongsanställd personal, utan också som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd som ger tydliga resultat längre fram.

Det är viktigt att ungdomar inte får gå sysslösa länge. I avsaknad av ett jobb eller studier krävs andra åtgärder, och krav på aktivitet för kommunerna som ger unga försörjningsstöd. Alla kommuner bör koppla försörjningsstöd för unga till ett krav på att delta i en meningsfull aktivitet som syftar till att lotsa vidare till antingen arbete eller fortsatta studier.

Särskilt stöd bör riktas till unga som vill bli företagare. Det kan röra sig både om ”traditionellt” nyföretagande och om kooperativt. Stödet kan handla om såväl utbildning eller information som om särskild möjlighet till någon form av ”starta-eget-bidrag”.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Se en aktiv politik mot ungdomsarbetslösheten.**

- **Att arbetsgivare ska erbjuda såväl praktikplatser som sommarjobb till unga.**
- **Koppla försörjningsstöd till unga till ett krav på att de deltar i aktiviteter som syftar till antingen jobb eller studier.**
- **Underlätta ungas nyföretagande.**

Den sociala ekonomin och kooperativt företagande

Löntagarägda företag och andra kooperativa företagsformer är idag inte särskilt vanliga i Sverige, åtminstone inte i relation till hur det ser ut i många andra länder. Formen har flera fördelar. Den kan passa bra för dem som inte upplever att aktiebolagsformen är något för dem. Den innebär inget krav på aktieutdelning, vilket gör att verksamheten kan klara sig på andra premisser än ett aktiebolag. Den innebär också, inte minst, en helt annan möjlighet till engagemang och delaktighet från anställda och eventuella andra medlemmar i kooperativet.

För att stärka det kooperativa företagandet ser vi att det behövs ett utvecklingscenter i länet. Där ska finnas både utbildning och andra stödinsatser innan och under uppstartsfasen för ett kooperativt företag. Vi ser att ett sådant center med fördel skulle kunna inrättas på och i samarbete med Marieborgs folkhögskola. Samarbete bör också finnas med Coompanion. Även Almi bör bygga upp en kompetens kring löntagarägda och kooperativa företag.

Vi vill pröva möjligheten att ge de anställda förköpsrätt när ett företag går i konkurs.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Stödja kooperativt företagande.**
- **Att ALMI ska bygga upp en särskild kompetens för löntagarägda företag och kooperativ.**
- **Att Marieborgs Folkhögskola blir ett utvecklingscenter för kooperativa och löntagarägda företag.**

Jämställdhet på arbetsmarknaden

Arbetslivet, vare sig vi pratar om anställningar eller företagande, är i de flesta fall inte jämställt. Män och kvinnor har olika möjligheter och behandlas olika. Trots hög utbildningsnivå har kvinnor lägre lön och inte lika höga positioner på arbetsmarknaden. Kvinnors företagande synliggörs inte i samma utsträckning som mäns. Sverige har en hög andel kvinnor på arbetsmarknaden men vi brottas med en mycket könssegregerad arbetsmarknad som börjar redan i utbildningsvalen som görs i skolan. Vi vill bryta denna utveckling.

Vi vill i alla delar i den regionala politiken arbeta för ökad jämställdhet. En viktig del är att stötta kvinnligt företagande, som idag är mindre utbrett än manligt. Det är även viktigt att stödja utbildningspolitiska insatser som uppmuntrar otraditionella yrkesval. Offentliga aktörer måste föregå med gott exempel som arbetsgivare. En självklar del är att ta tillvara på både mäns och kvinnors kompetens, även på ledande poster.. Rätt till heltid är en viktig fråga för en jämställd arbetsmarknad.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Arbeta för en jämställd arbetsmarknad.**
- **Stötta kvinnligt företagande.**
- **Se en jämn fördelning av kvinnor och män som ledare hos offentliga aktörer.**

Bostadspolitik

En väl utbyggd kollektivtrafik underlättar pendling till arbete eller studier. Samtidigt vill och kan inte alla pendla. Ibland är avstånden för stora för att det ska fungera för den enskilde medborgaren. Då är det viktigt att det också finns en fungerande regional bostadsmarknad. Vi vill se en ökad flexibilitet där kommunala bostadsbolag underlättar för medborgarna genom ett ökat samarbete sinsemellan. Det skulle exempelvis kunna handla om att på något sätt få möjlighet att nyttja den tid man köat eller bott hos ett bolag när man försöker få lägenhet i en annan kommun. Vi vill också se ett utökat samarbete med de privata fastighetsägarna i länet, och att de ska erbjudas att vara med i en sådan lösning.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Se en ökad flexibilitet på den regionala bostadsmarknaden.**
- **Se ett ökat samarbete mellan de allmännyttiga bostadsbolagen i länet.**
- **Att de privata fastighetsägarna ska erbjudas att vara med i ett sådant samarbete.**

Utbildning, arbetsmarknadspolitik och kompetensförsörjning

Östergötland ska vara en lärande region. Kunskap och kompetens innebär att du som enskild medborgare har lättare att få ett arbete, liksom att leva ditt liv som samhällsmedborgare. En välutbildad befolkning innebär också att företag och arbetsgivare har lättare att hitta personal med rätt kompetenser. Alltså är en bra och långsiktig utbildningspolitik av avgörande betydelse för såväl enskilda medborgare som för näringslivet och samhällsekonomin i stort. Utbildningsnivån i stora delar av Öster-

götland har länge legat under snittet i Sverige. Vi vill ändra på detta, och vill därför att fler östgötar än idag ska ha en akademisk utbildning.

Östergötland är ett län med väldigt olika stora kommuner, som har olika förutsättningar att erbjuda sina medborgare olika utbildningar. Samtidigt finns ett behov av valfrihet för den som bor nära en kommungräns, eller bor i en kommun och exempelvis arbetar i en annan. Vi socialdemokrater ser därför ett behov av ett omfattande samarbete mellan länets kommuner och regionala aktörer i syfte att ge alla östgötar tillgång till hela länets utbildningsutbud. Detta samarbete har idag kommit längst på gymnasienivå, men behöver utvecklas även där.

Ett ökat samarbete i utbildningsfrågor har också andra förtjänster. Genom samordning kan kostnader för exempelvis administration minskas, samtidigt som man kan bedriva ett gemensamt utvecklingsarbete för att förbättra och säkra kvaliteten på olika utbildningar.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Att Östergötland ska vara ett föregångslän i utbildningsfrågor.**
- **Höja utbildningsnivån i Östergötland så att den ligger över genomsnittet i Sverige.**
- **Att alla östgötar ska ha tillgång till hela länets utbud av utbildningar.**
- **Se ett utökat regionalt samarbete i utbildningsfrågor.**

Yrkesutbildning och kompetensförsörjningsfrågor

Även om den ekonomiska krisen minskat behovet något, finns det redan idag en mängd bristyrken i Östergötland. I takt med att de stora pensionsavgångar som väntas det närmaste årtiondet kommer behovet av utbildad arbetskraft inom många yrken att öka kraftigt. För att kunna bibehålla både verksamhet och kvalitet inom såväl olika branscher inom det privata näringslivet som inom olika offentliga verksamheter krävs en aktiv utbildningspolitik som försöker matcha utbudet av utbildningar mot det framtida behovet. Här krävs en aktiv dialog mellan branscherna, inklusive de fackliga organisationerna, och samhället i form av kommuner och regionala aktörer inom utbildningsområdet. Även privata utbildningsanordnare och friskolor måste på ett bättre sätt komma in i den dialogen. Ingen tjänar på att vi utbildar människor till arbetslöshet genom utbildningar som saknar en framtida arbetsmarknad.

Samtidigt ställer detta krav på branscherna. Oavsett vilken nivå utbildningen drivs på kräver yrkesutbildningar ett stort inslag av praktik och arbetsförlagt lärande. Om inte företag och andra arbetsgivare kan ställa upp med detta för alla studerande, kan inte heller det offentliga garantera en utbildning av vare sig tillräckligt hög kvalitet eller tillräcklig omfattning för att möta branschens behov.

Skolan behöver också bli bättre på att förbereda unga inför arbetslivet. Man ska lära sig hur det fungerar att vara anställd med de rättigheter och skyldigheter det innebär. Det kan till exempel handla om att lära sig om A-kassa, kollektivavtal och arbetsmarknadsförsäkringar.

Gymnasieskolans yrkesutbildningar har en nyckelroll i kompetensförsörjningsfrågorna. Här läggs grunden inom många yrken. Vissa är bredare och andra mer specialiserade. Det krävs en dialog mellan länets kommuner för att dimensioneringen varken ska bli för stor eller för liten inom olika utbildningar. Detta är extra viktigt inom vissa spetsutbildningar där det i praktiken bara finns underlag för en utbildning i länet. Branscherna har också ett ansvar för att locka elever till utbildningar inom sina områden. Det krävs en bra studie- och yrkesvägledning, med information om hur den framtida arbetsmarknaden ser ut inom olika områden.

För vuxna finns yrkesutbildningar på en mängd olika sätt. Det kan vara genom den kommunala vuxenutbildningen, genom kortare arbetsmarknadsutbildningar till yrkesområden där det råder brist på arbetskraft eller genom de nya Yrkeshögskoleutbildningar som bland annat ersätter KY, de kvalificerade yrkesutbildningarna. Oavsett form finns behov av såväl samordning som dialog med branscherna även här.

Som socialdemokrater ser vi kritiskt mot den hårda gräns som på grund av regeringspolitiken börjar växa fram mellan akademiska och icke akademiska utbildningar. Vi ser därför positivt på samarbeten och kopplingar mellan akademiskt inriktade utbildningar och mer praktiska yrkesutbildningar. Exempel på sådana arbeten är Teknikcollege och Vård- och omsorgscollege på gymnasienivå, eller mer akademiska inslag på yrkeshögskoleutbildningar.

Vi socialdemokrater vill se ett ökat regionalt samarbete om yrkesutbildnings- och kompetensförsörjningsfrågorna. Det är viktigt att de ses som en helhet, och att politiken för gymnasieskolan hänger ihop med den för yrkeshögskola och andra former av vuxenutbildningar

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Se en aktiv utbildnings- och kompetensförsörjningspolitik på regional nivå.**
- **Skapa en bättre dialog om yrkesutbildningsfrågor mellan arbetsgivare, fackliga organisationer och utbildningsanordnare.**
- **Att Östergötland ska vara ett föregångslän inom Yrkeshögskolan.**
- **Bryta gränserna mellan akademiska och icke akademiska utbildningar.**

Linköpings universitet – hela regionens universitet

Linköpings universitet har utvecklats till att bli hela regionens universitet och har bidragit till att höja utbildningsnivån även utanför Linköping. Genom flera olika Campus, campusbussarna mellan Norrköping och Linköping och kopplingar till kollektivtrafiken i övrigt så har många östgötar en möjlighet till att studera på akademisk nivå som annars inte skulle ha funnits. Samtidigt sker fortfarande en omfattande social snedrekrytering till de akademiska utbildningarna, som vi vill bryta.

Universitetet står också för en stor del av regionens behov av akademisk yrkesutbildning, vilket gör att det är angeläget att universitetet är en part i den regionala dialogen om kompetensförsörjningsfrågor. En viktig framtidsfråga för länet är att fler av dem som utbildas vid Linköpings Universitet stannar kvar i länet efter avslutad utbildning. En förutsättning för detta är givetvis attraktiva boende- och livsmiljöer. En annan förutsättning är att näringslivet och andra arbetsgivare i länet kan erbjuda arbeten som motsvarar den kompetensnivå som dessa personer har.

Vid universitetet sker också högkvalificerad forskning som i många fall kan vidareutvecklas i näringslivet och bidra till arbetstillfällen och tillväxt i länet.

Universitetet spelar sammantaget en nyckelroll i det regionala utvecklingsarbetet.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Bryta den sociala snedrekryteringen till akademiska utbildningar.**
- **Göra universitetet till en part i den regionala dialogen om kompetensförsörjningsfrågor.**
- **Att fler studenter ska stanna i länet efter avslutad utbildning.**
- **Betona universitetets nyckelroll i det regionala utvecklingsarbetet.**

Det livslånga lärandet

Vi lär genom hela livet, både genom formellt lärande ”i skolbänken” och i vårt vardagliga liv på arbetsplatsen eller på fritiden. Vi lär aldrig färdigt, utan fortsätter hela tiden att utvecklas. Det livslånga lärandet måste vara en bärande tanke i vårt utbildningssystem.

Framtidens arbetsmarknad kommer också att ställa krav på att vi kan både lära nytt och lära om. Teknikutveckling och strukturförändringar kommer precis som tidigare, men kanske i en högre takt, förändra förutsättningarna inom både industriyrken och mer tjänsteinriktade yrken. En bransch kan slås ut och en annan komma till. Vi måste vara beredda på att förutsättningarna för både oss själva som individer, för ett enskilt företag eller en viss bransch, eller för samhällsekonomin som helhet kan förändras. Detta ställer stora krav på utbildningssystemet.

Vi ser därför kritiskt på de stora neddragningar på statens stöd till vuxenutbildning i olika former som genomförts av den borgerliga regeringen under den gångna mandatperioden.

Vi socialdemokrater vill att Östergötland ska gå före i att erbjuda återkommande möjligheter till att skola om sig, både praktiskt och teoretiskt, på såväl gymnasial, eftergymnasial och akademisk nivå. På så sätt har vi goda möjligheter att bekämpa arbetslösheten både på kort och lång sikt. Vi vill att ingen enskild människa ska hamna i en återvändsgränd där den kompetens och utbildning man har ägnat många år åt att bygga upp inte längre behövs på arbetsmarknaden. Östergötland ska vara det län i Sverige som erbjuder bäst möjlighet till återkommande utbildning och omskolning.

Samtidigt måste också alla östgötar ha den praktiska möjligheten att studera. Deltidsarbete, barn eller andra privata förhållanden kan begränsa möjligheten att flytta eller pendla. Vi vill därför utveckla möjligheten till flexibla studieformer som exempelvis distansstudier. Här kan lokala lärcentra och liknande spela en viktig roll.

Ytterligare en viktig fråga är studiefinansieringen. Med en familj att försörja räcker det vanliga studiemedlet i många fall inte till. Vi vill utveckla möjligheten att kunna studera med ersättning på A-kassenivå eller motsvarande. Vi vill pröva ett samarbete mellan arbetsgivare, a-kassa och det offentliga – den så kallade östgötamodellen – där anställda har möjlighet att under något år studera och vidareutveckla sin kompetens i stället för att behöva varslas för att företaget eller arbetsgivaren har ekonomiska problem. Detta kräver dock beslut på statlig nivå.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Att Östergötland ska vara bäst i Sverige på att erbjuda återkommande utbildning.**
- **Utveckla möjligheterna till flexibla studieformer.**
- **Bli försökslän för ”Östgötamodellen”.**

Folkbildningens roll

Folkbildningen har en stor och viktig roll i utbildningspolitiken, som självständigt komplement och samarbetspartner till mer traditionella skolformer. Det kan handla som folkhögskolor, kvällskurser eller studiecirkelar hos studieförbund, föreläsningar och seminarier, och som utförare inom vuxenutbildningen. För oss socialdemokrater bygger folkbildningen på respekt för lärande baserat på erfarenheter och upplevelser. Vardagslärande förenas med organiserat lärande i studiecirkelar och kurser och bidrar till fler goda lärmiljöer i människors vardag. Därför vill vi socialdemokrater utveckla bildning och utbildning som stödjer människors förmåga att lära nytt, hantera nya situationer, samverka och värdera information. Våra bildningssträvanden är grunden för det fria och frivilliga folkbildningsarbetet och för dess förmåga att vara en viktig resurs i all vuxenutbildning.

Folkbildningen är ett viktigt verktyg för såväl mänsklig som samhällelig tillväxt. Den kan också vara ett pedagogiskt verktyg för att ge människor möjlighet till delaktighet och inflytande över olika samhällsprojekt inom exempelvis infrastruktur eller omdaningar av offentlig verksamhet.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Utveckla folkbildningens möjlighet att verka inom vuxenutbildningen**

Kollektivtrafik, transporter och infrastruktur

Kollektivtrafik är viktigt både för oss som privatpersoner och för samhällsutvecklingen. En väl utbyggd kollektivtrafik, anpassad efter behoven, ger den enskilda människan frihet och större möjligheter och ett rikare liv. Grunden är att bekvämt kunna ta sig till arbete eller studier, men det kan också handla om kultur, idrott eller andra fritidsaktiviteter. Genom en väl utbyggd kollektivtrafik får östgötarna tillgång till hela länets arbetsmarknad, till ett mycket större utbud av utbildningar och inte minst till kultur, natur, idrott och andra fritidsupplevelser. För företagen ökar utbudet av tillgänglig arbetskraft och möjligheten att kunna rekrytera anställda med rätt kompetens. Likaså ökar utbudet av besökare för kulturinstitutioner och företag inom upplevelse- och besöksnäringen. Genom en mer välfungerande arbetsmarknadsregion, och bättre förutsättningar för exempelvis handel och turism, kan på så sätt tillväxten öka. .

I en och samma familj kan det finnas flera helt olika behov av resor och resmål. För daglig pendling är det tidsåtgången ”från dörr till dörr” som är avgörande och vi vet att för de allra flesta går smärtgränsen vid en timmas enkel restid. Det är därför avgörande att kollektivtrafikens olika delar underlättar omstigningar och minimerar väntetider.

Pendeltågen är ryggraden i resandet inom länet. Ett nät av anslutande express- och stadsbusstrafik, där man lätt kan byta till och från tågen, ger fördelar för hela Östergötland. Varje kommun kan på så sätt kopplas till systemet och alla får förutsättning att utvecklas i en flerkärnig region. Genom att bygga Ostlänken, med två nya spår genom länet, blir den nuvarande stambanan tillgänglig för ökat pendeltågsresande och utbyggnad av fler stationer. Vi behöver också snabbare och modernare tåg för att leva upp till morgondagens krav.

Samhället är med och finansierar flera olika typer av resor. Det kan förutom den vanliga kollektivtrafiken handla om exempelvis skolskjutsar och färdtjänst. Genom att samordna och integrera olika typer av resor kan vi både underlätta för enskilda resenärer och samtidigt spara resurser för samhället. Beställningscentraler utgör en

viktig funktion och ska vara bemannade med personal som har god förmåga att lösa kundernas transportbehov.

Boende och miljö

En bra kollektivtrafik har även andra fördelar. Den ökar också den enskildes valfrihet när det gäller att välja var man ska bo. Det är därför viktigt att samhällsplaneringen tar hänsyn till detta och underlättar byggnation i nära anslutning till stationslägen.

Det är också en viktig klimatfråga. Genom att när det är möjligt ersätta bilresor med resor med kollektivtrafiken minskar vi utsläpp, energiförbrukning och klimatpåverkan. Vi måste väga in miljöaspekter när vi planerar för framtidens samhälle. Vi socialdemokrater har ambitionen att kollektivtrafiken ska ta en större andel av det totala resandet. Med den politiken har Östergötland bra förutsättningar att medverka till att klimatmålen kan uppnås.

Resor utanför länet

Vi måste kunna resa både inom och utom vår region. Kopplingen till omvärlden blir allt viktigare. Det är självklart att östgötarna ska ha möjlighet att resa med olika trafikslag. Flyg, tåg, bil, buss, båt är alla sätt att resa som måste finnas i vår nära omgivning. Arbetspendling blir en viktig faktor när världen krymper och andra arbetsmarknadsregioner kommer närmare.

Ostlänken är en tågsatsning som förbinder Östergötland med Mälardalen med attraktiva restider. Bättre kommunikationer med Stockholm är viktigt för att behålla regionens konkurrenskraft. Götalands- och Europabanorna kopplar söderut ihop vår region med kontinenten, via Göteborg och Malmö. Alla dessa investeringar kommer också att ge östgötarna tillgång till flera nya studie- och arbetsmarknadsområden på pendelavstånd.

Länsgränsen får inte vara en praktisk gräns för människor i deras vardag. Idag kan olika biljettsystem i olika läns kollektivtrafik försvåra och fördyra för enskilda resenärer som pendlar över gränserna. Vi vill underlätta för resenärerna genom att arbeta för att skapa gemensamma biljett- och kortsystem med kollektivtrafiken i andra, omkringliggande län.

Lands- och glesbygd

All trafik kan inte flyttas över till spår och det finns delar av länet som inte kan täckas av busstrafik. Bilen kommer därför att fortsätta att ha stor betydelse och det är viktigt för landsbygden att inte vägunderhållet eftersätts. Samtidigt krävs också annan infrastruktur i form av olika tekniker för bredbandsuppkoppling till Internet. Detta för att möjliggöra permanentboende i glesbygds- och skärgårdsområden och skapa möjlighet till distansarbete. Genom de fast boende skapar vi en långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt samt möjligheter att ha levande och bärkraftiga områden hela året om.

Logistik och transporter

Östergötland har ett bra läge och bra förutsättningar för att fungera som logistik- och transportcentrum. Våra vägar, järnvägar, flygplatser och Norrköpings hamn är alla viktiga delar i att skapa och underlätta tillväxt i hela länet. Det är viktigt för det östgötska näringslivet att ha tillgång till transportnoder och terminaler även utanför Östergötland.

Östgötakortet

För att stödja en expanderande turist- och besöksnäring bör det införas ett ”Östgötakort” enligt modell från Stockholm och Göteborg. Kortet ska också ge fritt eller rabatterat inträde på intressanta turistmål i länet.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Påskynda utbyggnaden av Ostlänken.**
- **Öppna upp stationslägen i Åby, Malmslätt, Skänninge och Motala**
- **Skaffa nya, moderna pendeltåg.**
- **Att olika samhällsbetalda resor ska samordnas och integreras.**
- **Ha närhet till goda kommunikationer för ökad valfrihet i boende i hela regionen.**
- **Att tillgång till bredbandsuppkoppling ska finnas över hela länet.**
- **Öka möjligheten att bo i glesbygd eller skärgård.**
- **Satsa på Östergötland som logistik- och transportcentrum.**
- **Införa ett ”Östgötakort” för att främja turismen.**

Folkhälsa

En god hälsa är grunden för ett gott liv, och är en förutsättning för att både kunna arbeta och delta i samhällslivet i stort. Hälsa är mer än frånvaron av sjukdom – det handlar om såväl fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. Ett av de främsta verktygen för att nå dit är en trygg och rättvis vård. Målet för vår socialdemokratiska politik är en god och jämlik hälsa för alla.

Ohälsa är ett problem både för den enskilde och för samhället. Det försvårar möjligheten att försörja sig själv, och därmed också möjligheten att kunna styra över sitt eget liv. Ohälsa skapar också ofrihet och otrygghet.

Hälsa är en klassfråga. Vi vet att det finns ett starkt samband mellan å ena sidan sociala och ekonomiska skillnader och klyftor, och å andra sidan skillnader i hälsa. Inte minst kan stor och långvarig arbetslöshet skapa problem. Detta är väl belagt i forskning och har varit en grund för svensk folkhälsopolitik under många år.

Med denna syn så räcker inte sjukvården till för att skapa hälsa. Vi menar att alla samhällsaktörer, statliga, regionala och lokala, måste hjälpas åt och samverka för att bekämpa orsakerna till ohälsa och främja det som skapar hälsa. Inte minst handlar det om att alla ska ha möjlighet att försörja sig, kunna vara del av en social gemenskap och ha möjlighet till kulturella upplevelser. Även de som har begränsad arbetsförmåga ska ha rätt att arbeta heltid efter egen förmåga. Även andra politiska områden är viktiga i folkhälsoarbetet, inte minst stadsplaneringen.

Just att ha ett arbete är en mycket viktig del. Det skapar möjlighet till egenförsörjning och trygghet, samt ger en del i en social gemenskap. Därmed kommer också bättre förutsättningar för exempelvis regelbunden fysisk aktivitet och sunda matvanor.

Det handlar också om att aktivt främja hälsa och förebygga sjukdom, för att underlätta för människor att ta eget ansvar för sin hälsa. Det arbetet måste börja tidigt, eftersom vi vet att förutsättningarna för hälsa grundläggs tidigt. Mycket bra görs redan i våra skolor, men mer måste till och samverkan mellan skolorna och sjukvården behöver bli bättre. En god och bred utbildning rustar oss också för ett långt liv i ett allt mer komplicerat samhälle. Vi måste också försöka främja trygga och goda uppväxtförhållanden för alla barn, liksom att ge alla barn möjlighet att bli sedda, lyssnade på och få möjlighet till fysiska aktiviteter i sin närmiljö.

Det förebyggande arbetet är också viktigt senare i livet, inte minst för våra äldre. Vi socialdemokrater vill tillsammans med regionens kommuner, och i samverkan med frivilligorganisationer, investera i en äldreomsorg för att förstärka det förebyggande arbetet.

När förutsättningarna varierar måste också insatser och arbetssätt kunna göra det. För att kunna utjämna skillnader i hälsa vill vi i högre grad än tidigare arbeta med riktade strategier mot områden och befolkningsgrupper. Det gäller inte minst vården av människor som har sin bakgrund i andra länder och kulturer, som på grund av de sociala och ekonomiska klyftorna i vårt samhälle allt för ofta har sämre hälsa än andra. Här är arbetet med Hälsokommunikatörerna som hjälper och lotsar in i sjukvårdens och samhällets olika delar ett bra exempel på hur man kan arbeta.

Vi socialdemokrater ser också ett starkt samband mellan hälsa och tillväxt. En befolkning med god hälsa bidrar mer till vårt gemensamma bästa. Samtidigt bidrar människors intresse för att ta ansvar för sin egen hälsa också till att skapa en växande marknad för hälsorelaterade tjänster och produkter. Vi ser att detta kan bidra till tillväxt och arbetstillfällen.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Förstärka det folkhälsopolitiska arbetet.**
- **Förstärka och utveckla det hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande arbetet.**
- **Bekämpa arbetslöshet och sociala klyftor.**

- **Ge alla barn möjlighet till en trygg uppväxt, delaktighet och inflytande.**
- **Stärka folkbildningen som en viktig aktör i folkhälsoarbetet.**
- **Investera i äldrehälsovården tillsammans med kommunerna och frivilligorganisationer .**
- **Utveckla riktade arbetsformer mot grupper med stor ohälsa.**
- **Utveckla marknaden för hälsorelaterade produkter och tjänster.**

Hälso- och sjukvården – en kunskapssektor att ta tillvara

Med både vårt universitetssjukhus och Hälsouniversitetet vid Linköpings universitet i länet har vi goda förutsättningar för att ha en vård i världsklass. Kännetecknande för vårt Universitetssjukhus är ett öppet arbetsklimat där man vågar pröva nytt – här möts teknik och medicin som genererar forskning i världsklass. Detta vill vi ta tillvara och vidareutveckla

Hälso- och sjukvårdens uppdrag är självklart att bidra till en god och jämlik hälsa hos befolkningen, men för att kunna göra det krävs även nya produkter, läkemedel och hjälpmedel.

Inom hälso- och sjukvårdssektorn sker därför en allt snabbare metod- och produktutveckling. Det är en utveckling vi välkomnar. I många fall handlar det om att koppla samman grundforskning på den tekniska sidan med konkreta problemområden inom sjukvården, men det handlar också om produktutveckling som inte har direkt forskningskoppling utan snarare handlar om smarta lösningar i vårdens vardag. I båda fallen krävs ofta en entreprenör som utvecklar en färdig produkt, ett läkemedel eller ett hjälpmedel. Vi socialdemokrater ser därför en stor potential i att utveckla nyföretagande i nära anslutning till vården och universitetet, och vill skapa bättre förutsättningar för detta.

Det handlar om att skapa möjlighet till utvecklingskraft hos befintliga företag, men också om att skapa attraktiva miljöer för nya entreprenörer att etablera sig i. Östergötland ska vara ett attraktivt län för företag som anknyter till hälso- och sjukvårdens forskning och utveckling.

Politiken har ett ansvar för att skapa förutsättningar för att den kreativitet och uppfinningsrikedom som finns inom vården tas tillvara, både inom ramen för den offentligt finansierade vården och genom kommersiell produktutveckling. Vi tror att det är stor fördel om det finns goda möjligheter för vårdens medarbetare att kunna utvecklas genom att medverka i och driva forskningsprojekt eller genom att starta och driva företag.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Utveckla forskningen som sker i samverkan mellan Universitetssjukhuset och Hälsouniversitetet.**
- **Stärka nyföretagandet i anslutning till vården och universitetet.**
- **Ge medarbetarna i vården goda förutsättningar att delta i forskningsprojekt.**
- **Möjliggöra för medarbetare att kunna starta och driva företag.**

Kultur, idrott och de kulturella näringarna

Att kunna få ta del av och utöva kultur är för oss socialdemokrater något som alla ska ha rätt till. Det kan handla om att ge forum för ett demokratiskt samtal, låta människor få utlopp för sin inneboende kreativitet och vara delaktiga i skapande processer tillsammans med andra. Ett brett och djupt kulturliv med mångfald främjar förståelse mellan människor och fördjupar på så vis en fungerande demokrati. Detta är viktigt inte minst för barn och unga där skolan har ett särskilt ansvar som förmedlare och arena för kulturupplevelser. Genom ökad kreativitet i skolan kan också kunskapsresultaten i stort förbättras.

Vi socialdemokrater vill att Östergötland ska vara en kulturregion av högsta klass. Här finns stora och välrenommerade kulturella institutioner som Norrköpings symfoniorkester, Östgötamusiken, Östgötateatern, Vadstenaakademin, Arbetets museum och vårt Länsmuseum som erbjuder kulturupplevelser av mycket hög klass. Här finns också ett fritt och ideellt kulturliv som erbjuder många människor möjlighet att själva utöva kultur snarare än att främst konsumera. Vi tror att dessa båda delar stödjer och främjar varandra, och att ett rikt kulturliv förutsätter att vi har både och. Genom samverkan och gemensamt arbete kan kulturinstitutionerna stödja det fria kulturlivet och vara en arena för det, samtidigt som det fria kulturlivet ger en bredare rekryteringsgrund för att hitta nya yrkesarbetande kulturutövare. Institutionerna ska också genom sin verksamhet finnas närvarande i alla länets delar.

Vi socialdemokrater vill se ett brett kulturliv där många är delaktiga. Mycket av det östgötska kulturlivet bygger på alla de eldsjälar som lägger ned stora delar av sin fritid på lokala kulturaktiviteter i föreningslivet. Vi vet att vi i Östergötland lyckats sämre med att stödja det fria och ideella kulturlivet än med att stödja våra institutioner, och erfarenheter från andra regioner visar att man genom att stödja det kan få en stor effekt av en relativt liten insats. Vi vill därför investera i det fria kulturlivet, men utan att det sker på institutionernas bekostnad. Vi tror också att folkbildningen och studieförbunden kan vara en stor del i detta. Området behöver tillföras mer resurser för att vi ska kunna göra detta.

Tillgång till kultur måste också handla om tillgång till kultur från olika länder och bakgrunder. I Östergötland lever vi mitt i mångfalden med människor från när och fjärran. Vi måste ta tillvara på de möjligheter till ett rikare kulturliv som detta ger oss.

Den östgötska kulturen är känd långt utanför vår egen region och kan också bidra till att locka människor att flytta och bosätta sig här. Kultur innebär livskvalitet, och ett rikt kulturliv kan också vara en fördel vid exempelvis företagsetableringar där olika städer och regioner konkurrerar med varandra. Det bidrar också i högsta grad till att locka mer tillfälliga besökare och på så sätt skapa tillväxt i besöksnäringen.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Att regionens kommuner ska samverka kring kulturen.**
- **Stödja både kulturinstitutioner och det fria, ideella kulturlivet i länet.**
- **Att Östergötland ska ha ett brett utbud av kultur i alla dess former.**
- **Att kulturinstitutionerna genom sin verksamhet ska finnas i hela länet.**
- **Investerar i det fria och ideella kulturlivet och folkbildningen.**
- **Stärka folkbildningen i det östgötska kulturlivet.**
- **Se kulturen som en tillväxtfaktor och som en positiv faktor för besöksnäringen.**

Kulturella näringar

I vårt moderna samhälle blir kulturbegreppet bredare och får en betydelse i allt fler samhällsprocesser. Exempel på detta är regional utveckling, innovationer, attraktivitet som bostads- och etableringsort samt inte minst de kreativa och upplevelsebaserade näringarna. Kulturen blir allt mer en del av samhällslivet.

Kulturens betydelse växer också ekonomiskt. På kort tid har vi kunnat se en ökning av antalet företag inom de kulturella näringarna, också benämnt den kreativa sektorn. De flesta av dessa är mer tjänstebaserade företag.

Även det ideella kulturlivet bidrar till tillväxt och arbetstillfällen genom att behöva exempelvis material och lokaler, vilket hjälper andra företag på orten.

Fler och fler områden och branscher behöver konstnärligt utbildade medarbetare. Jobb eller möjlighet till företagande inom områden som design och mode, nya medier eller datorspelsindustrin står öppna för unga som väljer kreativa utbildningar. Därför vill vi värna och utveckla estetiska och kreativa utbildningar på såväl gymnasial nivå som på universitetsnivå. Det är viktigt att kultur-, utbildnings-, närings- och arbetsmarknadspolitiken fungerar i samförstånd och drar åt samma håll.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Skapa en närmare koppling mellan kultur-, utbildnings-, närings- och arbetsmarknadspolitiken i regionen.**
- **Utveckla de kulturella näringarna.**
- **I samverkan med regionens kommuner och universitetet utveckla de kreativa och estetiska utbildningarna.**

Idrott

Idrott har en förmåga att bygga broar mellan människor, och måste därför vara öppen och tillgänglig för alla. Den breda idrottsverksamhet som finns i vårt län är viktig att utveckla och stödja, och är en värdefull del i och partner till ett aktivt kulturliv.

Liksom i kulturlivet i övrigt måste det finnas en balans mellan spetsidrott och breddidrott, och vi tror också att de båda delarna stärker och förutsätter varandra. I ett rikt östgötsk idrottsliv krävs både lagen som spelar i de högsta divisionerna, och de många ungdomsföreningarna som är öppna för alla att delta i.

Att ha möjlighet till spontan idrott och motion är viktigt för hälsan, och något som ska finnas i alla människors närområde. Därför är det också särskilt viktigt att stödja idrottsföreningarna, inte minst för barn och unga. Idrotten har en nyckelroll i folkhälsoarbetet genom att ge barn och unga möjlighet att delta i en demokratisk förening och ett demokratiskt samtal. Idrotten skapar också mötesplatser för människor med olika bakgrunder.

Möjligheten till idrottsaktiviteter måste vara öppen för alla, oavsett kön, bakgrund, etnicitet och ekonomisk förmåga. Självklart måste även människor med funktionshinder ha möjlighet att delta i olika former av idrott.

Östergötlands Idrottsförbund ska få ett fortsatt uppdrag med att utveckla ledarrekryteringen. Både bredd- och motionsidrotten måste utvecklas, liksom handikappidrotten. I all verksamhet måste ett särskilt fokus på barn och unga finnas med.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Att Östergötland ska ha ett brett utbud av idrottsaktiviteter.**
- **Att elitidrotten skall fungera som en motor för breddidrotten.**
- **Fortsätta utveckla idrotten genom Östergötlands Idrottsförbund.**

Andra viktiga näringar

Östergötland har en lång och stolt tradition av olika former av tillverkningsindustri. Den är viktig, och ska utvecklas och bevaras. Samtidigt ser vi behov av att peka på ytterligare några näringar där vi ser stor utvecklingspotential.

Besöksnäringen

Östergötland är ett län som har det mesta. Skog, slätt, skärgård och insjölandskap. Stora och små städer, och allt däremellan. Flera stora konferenscentrum. Historia och moderna upplevelseindustrier, landets största djurpark, och andra natur-, kultur- och idrottsupplevelser av allehanda slag. Kort sagt finns utmärkta förutsättningar för att locka turister, affärsresenärer och utveckla besöksnäringen på flera områden. Genom ett samarbete mellan offentliga aktörer och näringslivet i branschen kan vi skapa både företag, arbetstillfällen och tillväxt för länet.

Besöksnäringen är speciell på så sätt att det som lockar besökare ofta inte är detsamma som genererar de stora intäkterna och arbetstillfällena. I många fall är det som genererar mest intäkter sådant som boende, resor, mat, shopping och liknande. Det som lockar besökare kan däremot vara exempelvis kulturupplevelser, idrottsevenemang, naturupplevelser och andra mer gemensamma nyttigheter som i sig själva ofta inte är företagsekonomiskt lönsamma, men däremot samhällsekonomiskt. Genom att exempelvis stödja kulturen och idrotten och bevara viktiga naturmiljöer kan på så sätt samhället även bidra till besöksnäringens utveckling.

Samordning är ytterligare en viktig uppgift. Genom att exempelvis offentliga (eller samägda) marknadsföringsbolag satsar på att marknadsföra hela eller delar av Östergötland som besöksmål gentemot tänkbara besökare kan stora samordningsvinster göras och det blir enklare även för kunderna att hitta information om vårt län. Detsamma gäller tillskapande av exempelvis gemensamma bokningssystem, som både underlättar för den enskilde och kan skapa samordningsvinster för företagen.

Ett ytterligare steg i samordning och marknadsföring vore att skapa ett ”östgötakort” där fritt resande med kollektivtrafiken under en kortare period kombineras med fritt eller rabatterat inträde till intressanta regionala och lokala besöksmål.

Samtidigt behövs också mer direkt stöd till företagandet. Det kan handla om företagartutbildningar, kanske också nischade sådana mot besöksnäringen, och inte minst om att garantera tillgången på riskkapital för nysatsningar i branschen. Här ser vi att ALMI kan ha en viktig roll.

Vi vill utveckla dialogen med branschen om hur det offentliga ytterligare kan bidra till samordning och utveckling för att skapa tillväxt inom området.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Satsa på besöksnäringen och turismen.**
- **Skapa ett ”östgötakort” för att utveckla turismen i länet.**
- **Genom ALMI garantera riskkapital till angelägna satsningar inom området.**
- **Utveckla dialogen med besöksnäringen.**

Jord- och skogsbruk

En stor och viktig näringsgren i Östergötland är också de areella näringarna – jord- och skogsbruket. Den är viktig för hela länet, men speciellt för landsbygden då dessa näringar ger möjlighet till tillväxt och arbetstillfällen även långt utanför våra tätorter.

Dessa näringar har också en viktig roll att fylla i omställningen till ett mer miljöanpassat och klimatsmartare samhälle. Det handlar dels om att minska sina egna utsläpp och utveckla en mer ekologisk produktion. Därutöver kan såväl jordbruket som skogsbruket ge stora bidrag genom att framställa olika former av förnyelsebara biobränslen för uppvärmning eller transporter.

Vi anser att offentliga aktörer, av främst miljöskäl, också bör gå före och i möjligaste mån bara upphandla ekologiska och närproducerade livsmedel.

Kopplat till jord- och skogsbruket ser vi en stor potential i att utveckla besöksnäringen. Genom nätverk mellan olika företag på en ort kan man dra nytta av varandra och skapa en helhetsupplevelse för besökare.

Vi ser positivt på och vill utveckla Vreta Kluster, kopplat till Naturbruksgymnasiet, som ett utvecklingscenter för dessa näringar.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Stödja jord- och skogsbruket.**
- **Använda jord- och skogsbruksnäringarna som ett verktyg i klimatomställningen.**
- **Att offentliga aktörer upphandlar ekologiska och närproducerade livsmedel.**
- **Stödja utvecklingsarbetet vid Vreta Kluster.**

Tjänstesektorn

Även om industrin fortfarande är mycket viktig ökar tjänstesektorns del av ekonomin. Delar av detta är besöksnäringen som vi redan berört, men det finns också mycket mer. Det är delvis en naturlig följd av att andra näringar genom

automation och teknisk utveckling behöver mindre av personal i den direkta tillverkningsprocessen.

Det är viktigt att tjänstesektorn, trots att den är mångfacetterad, också är i fokus för politiken inom exempelvis utbildning och forskning. Vi tror att det behövs ett större fokus på olika typer av yrkesutbildningar riktade mot tjänstesektorn.

Under den kommande mandatperioden vill vi regionalt, i samråd med näringslivet, anta ett regionalt branschprogram för hur vi kan utveckla tjänstesektorn.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Rikta fokus på tjänstesektorn inom utbildnings- och forskningspolitiken.**
- **Tillsammans med tjänstesektorn arbeta fram ett regionalt branschprogram.**

Försvarsrelaterad industri

I Östergötland finns ett antal högteknologiska industrier med stark koppling till försvaret. De är av avgörande betydelse för såväl sysselsättningen som den tekniska kompetensen och utvecklingen i länet, och har också kopplingar till universitetet.

Vi socialdemokrater i Östergötland ser att en närmare koppling mellan försvarspolitik, näringspolitik och forskningspolitik skulle kunna stärka tillväxten. Genom att försvaret i materialupphandlingar av tekniskt kvalificerade produkter samtidigt också köper kvalificerat forsknings- och utvecklingsarbete inom samma område bibehålls och stärks den tekniska kompetensen och utvecklingsförmågan. Liknande lösningar har använts förut, med gott resultat. Detta ger sedan förutsättningar för en framgångsrik produktutveckling också för den civila marknaden, och för en långsiktigt hållbar utveckling och tillväxt inom detta industriområde.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Stärka kopplingen mellan försvars-, närings- och forskningspolitiken.**
- **Stärka tillväxten inom den försvarsrelaterade industrin och annan högteknologisk industri.**

Miljö och klimat

En socialdemokratisk tillväxtpolitik måste vara hållbar. Idag ser vi stora hot mot klimat och miljö med utsläpp av växthusgaser, miljöförstöring och giftiga kemikalier i många produkter. Vi måste klara av att möta dessa hot, inte minst av solidaritet med

kommande generationer. Förutsättningarna är också goda – vi har kunskap, teknik och resurser, samtidigt som fler och mer människor blir medvetna om de problem som finns. Men det krävs politisk handlingskraft, likväl som personligt ansvarstagande från oss alla. .

Hoten måste också vändas till möjligheter. Vi socialdemokrater tror att vi kan kombinera tillväxt med att samtidigt lösa miljö- och klimathoten. Lösningarna på de problem vi ser idag kan vara det som skapar jobb och tillväxt under lång tid framöver.

I Östergötland finns idag många exempel på hur miljövänliga lösningar kan skapa tillväxt. Vi vill att Östergötland ska ligga i framkant i miljöföretagandet, och mycket händer redan idag. Vi ser positivt på samarbetet mellan Universitetet och Linköpings och Norrköpings kommuner i Miljöteknikcentrum.

Kollektivtrafiken har en nyckelroll i klimatproblematiken. Detta sker både genom att ersätta bilåkande med samåkande, och genom att kollektivtrafiken självt övergår till mer och mer miljövänliga drivmedel.

Vi vill därför att klimat- och miljöperspektivet ska vara en viktig faktor i det gemensamma regionala samhällsplaneringsarbetet. Det kan handla om såväl samarbete mellan enskilda kommuner som mer länsövergripande frågor där alla kommuner och andra offentliga aktörer är inblandade. Genom ett gemensamt arbete kan vi nå bättre och mer hållbara lösningar.

Det offentliga har en viktig roll som föredöme. Genom att gå före och ställa miljökrav i upphandlingar, bygga och bygga om för energieffektivitet och miljövänlighet och alltid köpa energisnåla och miljövänliga produkter kan man visa att det är möjligt att göra så.

Folkbildningen kan också spela en viktig roll för människors medvetenhet om miljö- och klimatproblematiken. Detta kan ske via studiecirklar, kampanjer och andra folkbildningsinsatser.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Skapa ett långsiktigt hållbart Östergötland.**
- **Att Östergötland ska vara ett centrum för företag inom miljöteknik.**
- **Använda kollektivtrafiken som ett offensivt verktyg för att lösa klimatproblemen.**
- **Att miljö- och klimatperspektivet ska vara viktigt i det regionala planeringsarbetet.**
- **Att offentliga aktörer i Östergötland ska vara ett föredöme i miljö- och klimatfrågor i sin egen verksamhet.**

- **Betona folkbildningens roll i att höja medvetenheten om vikten av att lösa miljö- och klimatproblemen.**

Integration

Många östgötar har sin eller sina föräldrars bakgrund i ett annat land. Vi socialdemokrater tror på mångfald; på att vi alla är olika men också på att olikheter inspirerar och utvecklar. Samtidigt som människor från andra länder blir en del av det svenska samhället drar vi också nytta och lärdom av deras erfarenheter, och samhället utvecklas till allas förtjänst.

Detta ställer dock krav på samhället och på politiken som vi som politiker inte alltid lyckats leva upp till. Idag går allt för många med utländsk bakgrund arbetslösa, eller har ett arbete som egentligen är långt under deras faktiska kompetensnivå. Många av dessa har lång yrkeserfarenhet och kvalificerade utbildningar med sig från sina ursprungliga hemländer. Orsakerna kan vara flera. En är tyvärr ren diskriminering och fördomar, som måste motverkas och bekämpas.

Det handlar dock också om vår politik för introduktion och språkundervisning när man först kommer till Sverige. En kombination av bra språkundervisning och en tidig kontakt med arbetslivet är en viktig start. Även om man till att börja med inte alltid kan få ett arbete måste så ofta som möjligt någon form av praktikplats eller arbetsplatsförlagt lärande till. Genom att vistas i miljöer där man naturligt pratar svenska går språkutvecklingen snabbare, speciellt om man lyckas hitta en praktikplats eller liknande inom det yrkesområde som en person tidigare arbetat och är utbildad inom.

Möjligheten att validera yrkeskompetens och översätta betyg måste utvecklas. Vi måste också ge bättre möjligheter till att kunna komplettera utbildningar utan att behöva läsa om exempelvis en hel ingenjör- eller läkarutbildning, och till riktad yrkessvenska inom vissa områden.

Arbete är alltså en nyckelfråga. Genom arbetet skapas möten mellan människor från olika bakgrunder, man får möjlighet till egenförsörjning och får en naturlig väg in i samhället. Att bekämpa arbetslösheten och skapa fler jobb är därför den kanske enskilt viktigaste frågan för att främja integrationen.

Verklig mångfald skapas i möten mellan människor. Det är därför också viktigt hur våra bostadsområden ser ut och är planerade. Genom en väl genomtänkt planering och blandade upplåtelseformer och hyresvärdar i olika bostadsområden skapar vi också förutsättningar för en blandad befolkning i dessa områden. På så sätt skapas än fler naturliga möten, på skolor och vårdcentraler, på innergårdar och i kön till den lokala matbutiken.

Vi tror också att föreningslivet har en viktig roll att spela, som på flera sätt kan motsvara den som ett arbete har. Genom att mötas för ett gemensamt intresse utvecklas värdefulla möten och kontakter.

Genom ett regionalt samarbete om bland annat flyktingmottagande och validering av tidigare kunskaper kan vi skapa en likvärdighet över länet för den enskilde medborgaren, och verksamheter i olika kommuner kan dra nytta av varandras erfarenheter. Förutsättningarna för att etablera sig i det svenska samhället ska inte bero på var du bor.

Socialdemokraterna i Östergötland vill:

- **Se arbete och jobbskapande som grunden för en lyckad integrationspolitik.**
- **Förbättra möjligheten till att snabbt få jobb eller praktik när man som nyanländ kommer till Sverige.**
- **Att invandrare får sin yrkeskompetens validerad och betygen översatta till svenska.**

